

Αναστάσιος Μαρίνος:

**"ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ
ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ
ΣΤΗΝ ΕΝΩΜΕΝΗ ΕΥΡΩΠΗ"**

Ομιλία που έγινε την 15ην Δεκεμβρίου 2004 εις τα πλαίσια λειτουργίας του Λαϊκού Πανεπιστημίου της Εκκλησίας της Ελλάδος.

«Σκέπτομαι πολλές φορές και λυπάμαι γιατί δεν θα υπάρχω για να το ζήσω ότι στον αιώνα που έρχεται το μόνο από τα χριστιανικά δόγματα που θα επιζήσει θα είναι η Ορθοδοξία, διότι είναι η μόνη που έχει συνειδητοποιήσει ότι η θρησκεία είναι μυστήριο».

Η πρόβλεψη αυτή δεν είναι δική μου. Την έκαμε γνωστός πνευματικός άνθρωπος του αιώνα μας, ο Steven Runciman. Και όταν ένας ορθόδοξος έλληνας ακούει τέτοιες προφητείες από τέτοιους ανθρώπους νοιώθει προσωπική ικανοποίηση που είναι έλληνας και ορθόδοξος και συνειδητοποιεί την ιδιαίτερη σημασία της Ορθοδοξίας σε σχέση με τον ελληνισμό όχι μόνον στην μέχρι σήμερα παράλληλη και επί δύο χιλιετίες πορεία τους, αλλά και στην προοπτική της τρίτης χιλιετίας, η οποία ανατέλλει γεμάτη υποσχέσεις και κυρίως, γεμάτη απειλές.

Αξίζει λοιπόν να ερευνηθεί ποίον ρόλον προώρισται να διαδραματίσει η Ορθοδοξία στον αιώνα που έρχεται και να αξιολογηθεί ο ρόλος αυτός σε συσχετισμό πάντοτε με την πραγματικότητα της σημερινής εποχής χωρίς να αγνοηθούν και οι γνωστές νέες θεωρίες για την έκταση της Ευρώπης όπως μας τις εσέρβισε ο Samuel Huntington και σύμφωνα με τις οποίες τα ανατολικά όρια της Ευρώπης ταυτίζονται με την γραμμή στην οποία τελειώνουν οι καθεντράλες της Δυτικής Εκκλησίας και των ομάδων της Διαμαρτύρησης. Από εκεί και εδωθε δεν υπάρχει παρά η Ανατολή που δεν είναι Δύση και, άρα, δεν είναι Ευρώπη και όπου κυριαρχούν ο μουσουλμανισμός και η Ορθοδοξία.

Με την αντίληψη αυτή η Ορθοδοξία δεν έχει καμμία σχέση με την Ευρώπη και συνεπώς - αυτό είναι ένα συμπέρασμα που συνάγω εγώ από την θεωρία του Huntington - στον 21ον αιώνα η Ορθοδοξία πρέπει να κυττάξει να βουλευθεί όπως - όπως στους εντεύθεν της διαχωριστικής γραμμής λαούς οι οποίοι κατά τον Huntington "μόλις αγγίχτηκαν από τα γεγονότα που διαμόρφωσαν την υπόλοιπη Ευρώπη, είναι γενικά λιγότερο ανεπτυγμένοι οικονομικά και δεν φαίνεται και πολύ πιθανόν ότι θα αναπτύξουν δημοκρατικά πολιτικά συστήματα". Σ' αυτούς τους λαούς κατατάσσει ο Huntington και εμάς τους Έλληνες.

Θα πρέπει να διατηρήσουμε την ψυχραιμία και την αυτοκυριαρχία μας για να διαπιστώσουμε ότι τελικά πρέπει να είμαστε και ευγνώμονες στον Huntington διότι, ξένος αυτός και κινούμενος από δεν ξέρω ποιά ελατήρια, έρχεται να μας αναγνωρίσει ως συστατικό της εθνικής μας ταυτότητας το θρήσκευμά μας, για να αποκτά έτσι επικαιρότητα η γνωστή φράση με την οποία ο πατήρ Γεώργιος Φλωρόφσκυ, ο μεγάλος αυτός ορθόδοξος ρώσος θεολόγος καλεί όλους μας να γίνουμε περισσότερο έλληνες για να είμαστε καλύτεροι χριστιανοί.

Η αξιολόγηση της προφητείας του Runciman και εντεύθεν η σημασία της Ορθοδοξίας στην προοπτική του 21ου αιώνα πρέπει να γίνει σε σχέση με δύο χώρους : α) τον ελληνικό και β) τον ευρωπαϊκό. Και θα αρχίσω από τον ευρωπαϊκό για να παρατηρήσω τα εξής:

Η πραγματικότητα της Ενωμένης Ευρώπης είναι ένα γεγονός το οποίον προορίζεται να σημαδέψει την ζωή μας ως ατόμων και την μοίρα του Γένους μας όχι μόνον στην ευρωπαϊκή προοπτική και στον ευρωπαϊκό χώρο, αλλά και σε διεθνή κλίμακα.

Όλο και συχνότερα τίθεται το ερώτημα : Τι είναι τελικά αυτή η Ενωμένη Ευρώπη ; Θα είναι ένα χωνευτήρι κρατών και εθνών όπου οι ιδιαιτερότητες κάθε λαού θα ισοπεδωθούν και θα δημιουργηθεί ένας νέος λαός ή, εάν θέλετε, ένα νέο έθνος με ενιαία στοιχεία ή θα είναι αυτό που ονομάσθηκε «Ευρώπη των πατρίδων» ούτως ώστε κάθε ευρωπαίος πολίτης να έχει, όπως λέει κάπου ο Κων. Τσάτσος, δυο πατρίδες δηλαδή την πατρίδα της καταγωγής του και την ευρωπαϊκή πατρίδα;

Όλοι μας μπορούμε να αντιληφθούμε την ιδιαίτερη σημασία της μιάς ή της άλλης προοπτικής. Και όλοι

αντιλαμβανόμεθα, όλοι νοιώθουμε την ανάγκη να έχουμε μία ταυτότητα και όπως λέει ο πρόωρα χαμένος Παν. Κονδύλης όλοι νοιώθουμε την ανάγκη να περιφρουρήσουμε αυτή την ταυτότητα. Και πρέπει να πω ότι έπεσε κάποτε στα χέρια μου ένα άρθρο του πρώην Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Jacques Delors με το οποίο αναζητά την ταυτότητα της Νέας Ευρώπης στην ευημερία, στην ειρήνη και κυρίως στην Δημοκρατία δηλαδή σ' αυτά που ο Habermas ονομάζει «συνταγματικό πολιτισμό». Πρέπει όμως να είμαστε ρεαλιστές. Μετά την είσοδο της ανθρωπότητας στην τρίτη χιλιετία είναι φυσιολογικό να αμφισβητηθεί ο εθνικισμός. Οι αποστάσεις έχουν εκμηδενισθεί, οι νέες τεχνικές της ηλεκτρονικής επικοινωνίας και της πληροφορικής φέρνουν ταχύτερα σε στενότερη επαφή και πυκνότερη επικοινωνία ανθρώπους και λαούς. Από την άποψη αυτή η έννοια του έθνους δοκιμάζεται. Αναρωτιέται κανείς μήπως σήμερα πλέον εκείνο που έχει ιδιαίτερη σημασία, τουλάχιστον για μας τους έλληνες δεν είναι το έθνος αλλά το γένος ; Προς αυτή την κατεύθυνση πρέπει να στρέψουμε τις προσπάθειες μας σήμερα πλέον που απειλούμεθα από τη νέα γεωπολιτική αστάθεια και από την προοπτική της «παγκοσμιοποίησης» της ελεύθερης αγοράς που δεν αμφιβάλλω ότι θα εξακολουθήσει μεν να είναι αγορά αλλά σύντομα θα πάψει να είναι ελεύθερη εάν δεν προσέξουν οι αρμόδιοι μια και εμφανίστηκαν ήδη τα πρώτα συμπτώματα κρίσεως όπως ισχυρίζονται αυτοί που μιλούν για την κρίση του καπιταλιστικού συστήματος και για τον καπιταλισμό που στρέφεται κατά του καπιταλισμού.

Μπροστά σ' αυτές τις προοπτικές η προσπάθεια για την συνεχώς στενότερη ευρωπαϊκή ενοποίηση καταλήγει να είναι μία ανάγκη. Και εάν η αρχική αιτία πάνω στην οποία θεμελιώθηκε η κίνηση για την Ενωμένη Ευρώπη ήταν η οριστική αποφυγή άλλων ευρωπαϊκών πολέμων και η υπό καλύτεραν οικονομική κατάσταση αντιμετώπιση του τότε σοβιετικού κινδύνου, σήμερα πλέον που η απειλή αυτή εξέλιπε αφού η «Καρχηδόνα» κατεστράφη η ευρωπαϊκή ενοποίηση επιβάλλεται και από την ανάγκη να ομιλεί η Ευρώπη από θέσεως ισχύος και έτσι να αντιμετωπίζει με επιτυχία την υπερατλαντική υπεροψία της Νέας Ρώμης.

Είναι συνεπώς όχι μόνον φυσιολογική αλλά και αναγκαία η σε ορισμένο βαθμό συγχώνευση κρατών, λαών και εθνών και εκείνο που πρέπει να προσέξει κάθε λαός είναι να διατηρήσει, όσο μπορεί, ορισμένα από τα χαρακτηριστικά του όχι μόνον για να διασωθούν αλλά, ει δυνατόν, για να επικρατήσουν στο νέο κοινωνικό σύνολο που θα προέλθη από αυτή τη συγχώνευση. Και αυτό θα γίνει μόνον εάν τα χαρακτηριστικά αυτά χρησιμοποιηθούν ως μέσον προώθησης, όπου είναι δυνατόν, της προσπάθειας για την ενοποίηση. Καθ' όσον αφορά τον ελληνικό λαό θα μπορούσε να ισχυρισθεί κανείς ότι η Ορθοδοξία την οποίαν ο Huntington αναγνωρίζει - και του είμαστε ευγνώμονες - ως συστατικό της ταυτότητας του λαού μας, είναι ένα μέσον η χρησιμοποίηση του οποίου ενισχύει η τουλάχιστον διευκολύνει την προσπάθεια για ενοποίηση με ταυτόχρονη διατήρηση της φυσιογνωμίας των εις ένωση ερχομένων. Πράγματι Ορθοδοξία σημαίνει την κοινωνία εκείνη όπου οι μετέχοντες, χωρίς να αποβάλλουν την αυτοτέλειάν τους ως πρόσωπα εννοούνται στην κοινή προσπάθεια τους να προσεγγίσουν τον Θεόν. Τι καλύτερο παράδειγμα αλλά και πρότυπο για να φθάσουν οι ευρωπαϊκοί λαοί σε μία σωστή ένωση για να φτάσουν σ' αυτή την Ευρώπη των πατρίδων ; Εδώ όμως είναι που ο Jacques Delors διαφωνεί λέγοντας - και αναρωτιέμαι γιατί το λέει -, ότι δηλ. η μεν «Ευρώπη ταυτίζεται εν μέρει με τον χριστιανισμό ταυτόχρονα όμως υπάρχει η ελευθερία της σκέψεως, ο αγνωστικισμός και ο αθεϊσμός». Θα ήθελα να ήξερα πόσοι αγνωστικιστές υπάρχουν στα εκατομμύρια των Ευρωπαίων. Εν όψει όμως αυτής της δυνατότητας οι έλληνες ευρίσκονται μπροστά σε ένα μεγάλο δίλημμα. Ποιον ; Τούτο : Στην Ενωμένη Ευρώπη αυτή την στιγμή η μόνη κατά βάσιν ορθόδοξη παρουσία είναι η Ελλάδα. Θα συνέφερε άραγε να ενισχυθεί από την χώρα μας η προσπάθεια εισόδου στην Ευρωπαϊκή Ένωση της Αγίας Ρωσσίας με την πλούσια και μακρά ορθόδοξη παράδοση της, για να αποκτήσουμε μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ως σύμμαχο, έναν ομόθρησκο λαό ; Εάν ναι τότε επανερχόμεθα στις αρχές του 19ου αιώνα όταν η Ρωσσία ήταν μία από τις Προστάτιδες Δυνάμεις της Ελλάδος. Αλλά τότε αυτή την ενίσχυση της ορθόδοξης παρουσίας με την είσοδο της Ρωσσίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, θα την πληρώσουμε με την υποχρέωση να αντιταχθούμε στην είσοδο της Τουρκίας στην Ένωση, διότι η Ρωσσία ουδέποτε θα συγκατατεθεί σε αυτή. Αμεση συνέπεια θα είναι η διατάραξη των σχέσεών μας με την Τουρκία, η οποία θα αξιώσει απομάκρυνση του Πατριαρχείου από την Κωνσταντινούπολη και θα το διώξει. Και αυτό θα είναι η δεύτερη Μικρασιατική Καταστροφή, διότι το Πατριαρχείο θα χάσει τον Οικουμενικό του χαρακτήρα. Και ακόμα δεν έχω καταλάβει πως βρέθηκαν έλληνες πολιτικοί έχοντες μάλιστα και διακεκριμένη θέση στον πνευματικό χώρο οι οποίοι υπεστήριζαν μανιωδώς την άποψη ότι το Πατριαρχείο πρέπει να μεταφερθεί στη Θεσσαλονίκη ή στην Πάτμο ή στον Άγιον Όρος. Αλλά δεν είναι μόνον ότι θα κινδυνεύσει το Πατριαρχείο. Είναι και κάτι άλλο. Την απομάκρυνση και μείωση της οικουμενικής ακτινοβολίας του Πατριαρχείου θα εκμεταλλευθεί η Ρωσσία υπο την διατυμπανιζόμενη ιδιότητά της ως Τρίτης Ρώμης εις βάρος του Πατριαρχείου, το οποίο θα έχει μετατραπεί σε μια επαρχία της Ελλαδικής Εκκλησίας. Θα γίνει κάτι σαν τις Νέες Χώρες. Και είναι γνωστόν ότι η Ρωσσία διάκειται περισσότερο ευμενώς προς τον πανσλαβισμό (και οι σλαυοί είναι ορθόδοξοι) παρά προς τον ελληνισμόν. Σε μια τέτοια περίπτωση το γένος των Ελλήνων

μακροπρόθεσμα θα σβύσει μετά βεβαιότητας.

Και αναρωτιέται κανείς μήπως πρέπει να ενισχυθεί αντιθέτως η προσπάθεια εισόδου στην Ενωμένη Ευρώπη της Τουρκίας με αντάλλαγμα την ελληνοτουρκική φιλία και ειρήνη ; Τότε όμως θα νοθευθεί μακροπρόθεσμα ο χριστιανικός χαρακτήρας των ευρωπαϊκών λαών, η ορθοδοξία θα αποδυναμωθεί μέσα στον ευρωπαϊκό χώρο και ο μεν λαός μας θα χάσει την ιδιαιτερότητά του, ο δε απόδημος ελληνισμός θα χάσει το σημείον αναφοράς του, αφού ο μόνος δεσμός πλέον της Ελλάδος με τους Έλληνες της διασποράς είναι η θρησκεία. Αυτός είναι ο ομφάλιος λώρος που θα κοπεί. Και έχει σημασία αυτό διότι οι Έλληνες της διασποράς είναι η ζύμη που ολόκληρο το φύραμα ζυμοί. Το Γένος των Ελλήνων θα αφανισθή.

Ιδού το μεγάλο δίλημμα το οποίον δυσχεραίνει την χρησιμοποίηση της Ορθοδοξίας ως μέσον για την διατήρηση της φυσιογνωμίας μας στην Ενωμένη Ευρώπη στη νέα χιλιετία.

Ανεξάρτητα όμως από το δίλημμα αυτό η χρησιμοποίηση της ορθοδοξίας ως μέσου για την διατήρηση της φυσιογνωμίας μας, αλλά και για την επιβίωση αυτής της ίδιας στον ελλαδικό χώρο άρα και στην Ενωμένη Ευρώπη χρειάζεται και κάτι άλλο. Και έρχομαι στη σημασία της ορθοδοξίας στον ελληνικό χώρο.

Χρειάζεται να συνειδητοποιήσουμε εμείς οι Έλληνες την αξία της Ορθοδοξίας αυτής καθ' εαυτήν, για να εκτιμήσουμε την σημασία του ρόλου τον οποίον είναι σε θέση να διαδραματίσει σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο στον αιώνα που έρχεται. Φοβούμαι ότι η σύγχρονη «προοδευτική» διανοήση του τόπου βρίσκεται σε λάθος συχνότητα αφού κάνει ο,τι μπορεί για να μειώσει την αξία της Ορθοδοξίας επικαλούμενη το δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας, το οποίον παρερμηνεύει - σκόπιμα η όχι - για να το εξασφαλίσει μόνον υπέρ των ετεροδόξων, αδιαφορώντας για τους ορθοδόξους οι οποίοι έχουν και αυτοί, κατά το Σύνταγμα, δικαίωμα στην θρησκευτικήν ελευθερία. Έτσι βλέπουμε καθημερινές διαμαρτυρίες για την ισχύουσα στην Ελλάδα νομοθεσία κατά του κακόπιστου προσηλυτισμού, ο οποίος απειλεί ευρέα στρώματα του ελληνικού λαού κυρίως από φανατικούς οπαδούς της θρησκευτικής κοινότητας των Μαρτύρων του Ιεχωβά. Και πρέπει να σημειωθεί, για να λέγεται όλη η αλήθεια και να μη παραμένουν αμφιβολίες τις οποίες εκμεταλλεύονται εντέχνως ορισμένοι, ότι η νομοθεσία αυτή έχει κριθεί, ότι είναι σύμφωνη με το Σύνταγμα και με την Σύμβαση της Ρώμης για την προστασία των ανθρωπίνων ελευθεριών.

Πέραν από τον κίνδυνον αυτόν υπάρχει και ένας άλλος. Ενωώ την συστηματικήν πολεμικήν που γίνεται από ορισμένους όσον αφορά την θρησκευτική εκπαίδευση των ελληνοπαίδων. Το μάθημα των θρησκευτικών θεωρείται πλέον γι' αυτούς ξεπερασμένο, άχρηστο και επικίνδυνον ακόμα και για το δημοκρατικό πολίτευμα και ένας θεός ξέρει τι άκουσα από διάφορους, συνταγματολόγους και μη, επειδή εξεδόθησαν υπό την προεδρίαν μου δυο αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας με τις οποίες κατοχυρώνεται το μάθημα των θρησκευτικών κατά το ορθόδοξο δόγμα στα σχολεία ως υποχρεωτικό.

Δεν είναι επίσης λίγα αυτά που άκουσα επειδή δημοσιεύθηκε μία μελέτη μου σχετική με την οφειλόμενη προστασία των Μετεώρων, τα οποία διάφοροι επιχειρηματίες θέλησαν να μετατρέψουν για λόγους κερδοσκοπίας σε πάρκο αναψυχής τύπου Disneyland, η για την μελέτη μου σχετικά με το βουδδιστικό μοναστήρι που οικοδομήθηκε στις πύλες του Αγίου Όρους.

Αλλά τι να πω και για την απαγόρευση καταχωρήσεως του θρησκευόμενου στο δελτίο αστυνομικής ταυτότητας, απαγόρευση η οποία θα οδηγήσει σιγά-σιγά αλλά σταθερά σε θρησκευτικό αποχρωματισμό του λαού μας, γιατί η απαγόρευση αυτή δεν περιορίζεται μόνον στην αστυνομική ταυτότητα αλλά τείνει εις το να μη αναγράφεται το θρήσκευμα και σε άλλα έγγραφα όπως οι ληξιαρχικές πράξεις γεννήσεως.

Εάν συνεχισθούν όλες οι πιο πάνω απαγορεύσεις εδώ στον ελληνικό χώρο φοβούμαι ότι η επίδραση τους πάνω στη νεολαία θα είναι μοιραία, διότι οι νέες γενιές θα εγκαταλείψουν την θρησκεία των γονέων τους η θα παραμείνουν αδιάφορες και ο ελλαδικός χώρος σιγά-σιγά θα αποχρωματισθεί θρησκευτικά με άμεση συνέπεια να αποκοπεί ο ομφάλιος λώρος που συνδέει την Ελλάδα με τον απόδημο Ελληνισμό.

Σε μια τέτοια περίπτωση, και παρά τις προβλέψεις του Runciman η Ορθοδοξία θα αφανισθεί και μαζί με αυτήν θα αφανισθεί και το γένος των Ελλήνων.

Να γιατί είναι ιδιαίτερα σημαντική, εν όψει της νέας χιλιετίας, η σημασία της Ορθοδοξίας. «Και ο έχων ωτα ακούειν ακουέτω».

Τέλος θα ήθελα να τονίσω και μίαν άλλη παράμετρο του ζητήματος, η οποία αναφέρεται τόσο εις τον ευρωπαϊκόν γενικότερα, όσο και στον ελλαδικό ειδικότερα χώρον. Εννοώ την σημασία του Ισλάμ και την προοπτική μελλοντικής συμπεριφοράς του. Και επέστη η στιγμή να φέρω εις την δημοσιότητα μίαν πληροφορία η οποία έχει επιμελώς διατηρηθεί εκτός δημοσιότητας.

Το έτος 2002 το Ευρωπαϊκόν Κοινοβούλιον εξέδωκε Ψήφισμα περί του οποίου ουδεμία εγένετο γνωστοποίησης. Εις το Ψήφισμα αυτό περιέχεται η εξής κρίσις : «Ο πολιτισμός της Ευρώπης στηρίζεται στον χριστιανισμόν, στον Ιουδαϊσμόν και εις το Ισλάμ».

Κατά του Ψηφίσματος ουδεμία εγένετο διαμαρτυρία εκ μέρους της Ελληνικής Πολιτείας την εποχίν εκείνην. Η μόνη που διεμαρτυρήθη ητο η Εκκλησία της Ελλάδος.

Θέλετε τώρα να θεωρήσω οτι ουδεμία σχέση υπάρχει μεταξύ του Ψηφίσματος αυτού και της αποφάσεως της τότε Κυβερνήσεως του ΠΑ.ΣΟ.Κ. να χορηγήσει άδεια ανεγέρσεως μεγαλοπρεπούς Τεμένους εις την Παιανίαν μετά Κέντρου Ισλαμικών Σπουδών ; Αφήνω σε σας να δώσετε την απάντησιν.

Το ενδεχόμενον να πλημμυρίση η Ευρώπη από μουσουλμάνους, εν όψει μάλιστα του κύματος της μετανάστευσης και του ενδεχομένου αποδοχής της Τουρκίας των 70 εκατομμυρίων εις την Ευρωπαϊκήν Ένωσιν το θεωρείτε απίθανο; Αφήνω σε σας να δώσετε την απάντησιν.

Ισως γι' αυτό η γαλλική Εθνοσυνέλευση εψηφισεν νόμον με τον οποίον απαγορεύεται στις μουσουλμάνες μαθήτριες να φέρουν την γνωστή μαντίλα οταν πηγαίνουν στο σχολείο.

Και θα έχετε παρατηρήσει οτι η σύζυγος του Τούρκου Πρωθυπουργού κ. Ερντογάν οταν συνοδεύει τον σύζυγόν της στις επίσημες εμφανίσεις της φέρει την μαντίλα για να δηλώσει την έμμονήν της εις το Ισλάμ.

Και βεβαίως δεν είμαι εγώ εκείνος ο οποίος θα την κατηγορήσει γι' αυτό διότι το να φορά η μουσουλμάνα την μαντίλα είναι εκδήλωσις του ιερού δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας δια το οποίον εγώ αγωνίζομαι εμπράκτως εδώ και τριάντα χρόνια. Τονίζω όμως την συμπεριφορά αυτή της κ. Ερντογάν για να σημειώσω την αποφασιστικότητα και το πείσμα των μουσουλμάνων ακόμα και όταν θέτουν σε κίνδυνον με την συμπεριφορά τους την επίτευξιν ουσιωδών γι' αυτούς σκοπών, όπως η ένταξιν στην Ευρωπαϊκήν Ένωσιν.

Εν όψει όλων αυτών ευρίσκομαι εν αδίκω οταν ανησυχώ και αγωνιά για το μέλλον της Ορθοδοξίας στην Ενωμένη Ευρώπη ; Την απάντησιν και στο ερώτημα αυτό την αφήνω σε εσάς.

Ε υ χ α ρ ι σ τ ώ

Δρ. Ν. Αναστάσιος Ν. Μαρίνος
Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου
της Επικρατείας Ε.Τ.